

Covid-19

Påverkan på Kronofogdens ärendevolym

Analysenheten, april 2020

Innehåll

1	Förord.....	2
2	Sammanfattning	3
3	Konjunkturläget	4
3.1	Covid-19 pandemin kommer att drabba den svenska ekonomin hårt.	4
3.2	Arbetslösheten stiger kraftigt	5
4	Scenarios ärendeinflöden och gäldenärer	8
4.1	Antalet personer med betalningsproblem kommer öka kraftigt.....	8
4.2	Antalet skuldsatta hos Kronofogden kommer stiga både snabbare och mer utdraget	9
4.3	Konkurserna och företagsrekonstruktioner tar täten	10
4.4	Skuldsanering påverkas allt snabbare av konjunkturförsvagningar..	11
4.5	Hög belastning på stora delar av Kronofogden i ett tidigt skede	12

1 Förord

Denna rapport utgår främst från de prognoser kring det ekonomiska läget som de senaste dagarna presenterats av Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet. Osäkerheten är i detta läge mycket stor vad gäller virusförloppet och dess påverkan på ekonomin samt effekter av åtgärder för att understödja ekonomin. Konjunkturinstitutet har t.ex. i dagsläget valt att inte visa några scenarion efter 2021.

Baserat på gällande prognoser har ett basscenario för ärendevolymer och antalet gäldenärer tagits fram. Dessa får dock bedömas som mycket osäkra och kommer behöva revideras i takt med att effekterna i samhället blir tydligare. Respektive basscenario jämförs i denna rapport med det huvudscenario som togs fram i februari 2020.

I detta scenario har vi valt att inte fördjupa oss i effekter inom respektive process som till exempel omprövningar av skuldsaneringsbeslut eller förändring rörande löneutmättningsbeslut. Detta kommer göras i nästa scenariobeskrivning som tas fram under maj månad.

Sundbyberg 7 april 2020

2 Sammanfattning

- BNP faller kraftigt under 2020. Den bedöms vända upp igen under 2021 men återhämtningen kommer ta flera år, vilket kommer påverka ekonomin i landet och ärendemängden hos Kronofogden.
- Arbetslösheten kommer stiga kraftigt och leda till att fler personer kommer få betalningssvårigheter.
- Konkurer och företagsrekonstruktioner har redan ökat kraftigt. Ökningen kommer förmodligen accelerera under de närmaste månaderna, vilket gör att antalet konkurer under 2020 kommer vara i närheten av de nivåer vi såg under 90-talskrisen.
- Antalet ansökningar om betalningsföreläggande har redan ökat med 15 % jämfört med första kvartalet 2019, trots att det endast kan finnas begränsade effekter av Covid-19. Den uppgången kan sägas vara i linje med de scenarios vi presenterade i februari. Sannolikheten är nu stor att vi under resterande del av året kommer se en stor ökning av antalet ansökningar för att landa på ca 1,7 miljoner ansökningar under 2020 att jämföra med drygt 1,3 miljoner för 2019
- Antalet personer med skulder hos Kronofogden har ännu inte påverkats och hålls tillbaka av vidtagna åtgärder som t.ex. Skatteverkets beslut att inte restföra skatt under april. Det är dock bara en tidsfråga innan vi ser en uppgång i antalet som bedöms kunna hålla i sig fram till år 2022. Nuvarande scenario visar på en ökning med ca 120 000 personer fram till 2022 från dagens nivå på drygt 400 000.
- Skuldsanering påverkas snabbare av dessa händelser än vad som tidigare varit fallet. En bidragande orsak är de förenklade möjligheterna att ansöka om skuldsanering, vilket gör att fler ansöker mycket tidigare i förhållande till när betalningsproblem uppstår. Vi ser det tydligt i att allt fler unga med förhållandevis låga skulder söker, kanske som en följd av att man förlorat sitt jobb. Detta kommer leda till nya rekordnoteringar av antalet ansökningar. För 2020 bedöms ca 28 000 personer att ansöka jämfört med ca 20 500 under 2019. Samtidigt bedöms en lägre andel av de som söker blir beviljade skuldsanering.
- Om de beskrivna scenarierna inträffar kommer det med nuvarande produktivitet och arbetssätt innebära ett utökat resursbehov under 2020 fram till 2021 på ca 200 årsarbetskrafter inom produktionsavdelningen för att möta kundernas efterfrågan med bibehållna väntetider och kvalitet.

3 Konjunkturläget

3.1 Covid-19 pandemin kommer att drabba den svenska ekonomin hårt.

En djup lågkonjunktur står nu för dörren. Oron för att smittas och myndigheternas uppmaning att begränsa de sociala kontakterna har en kraftigt dämpande effekt på hushållens efterfrågan samtidigt som leveransproblem stör produktionen i delar av näringslivet. Dessutom påverkas efterfrågan negativt av omvärldens mycket omfattande åtgärder mot smittspridningen.

Den ekonomiska politiken har redan lagts om i en kraftfullt stödjande riktning. Fokus ligger på att stödja näringslivet, kommuner och regioner i syfte att motverka en våg av konkurser och massarbetslöshet.

Den globala ekonomin väntas krympa i år och i Konjunkturinstitutets basscenario faller svensk BNP med mer än 3 procent i år (tabell 1). Finansdepartementet räknar med en nedgång på ca 4 procent och andra bedömare spår nedgångar på så mycket som 8 procent i sina mest negativa scenarion (tabell 2).

Tabell 1. BNP och konsumentpriser i världen (Konjunkturinstitutet)

Procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021
Svensk exportmarknad ¹	3,5	3,1	-4,0	4,1
BNP²				
Världen	3,6	3,4	-0,8	4,4
KIX-vägd	2,6	2,0	-3,7	3,9
Euroområdet	1,9	1,2	-5,5	3,8
USA	2,9	2,3	-2,9	2,6
Kina	6,8	6,2	1,1	9,7
Sverige	2,3	1,3	-3,4	3,4
KPI³				
KIX-vägd	2,1	2,0	1,4	1,6
Euroområdet	1,8	1,2	0,8	1,0
USA	2,4	1,8	1,6	2,2
Kina	2,1	2,9	2,7	2,5
Sverige	2,1	1,7	0,5	1,4

¹ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

² I tabellen visas ett urval av de länder Konjunkturinstitutet gör BNP-prognoser för. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. KIX-vägd BNP är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners.

³ KIX-vägd KPI är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. För Sverige avses KPIF.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2. Finansdepartementets jämförelse avseende BNP-tillväxt 2020-2021

Datum:	Bedömare:	Scenario:	BNP-tillväxt 2020:	BNP-tillväxt 2021:
2020-03-20	SEB	Huvudscenario	-2,7	3,4
2020-03-24	ESV	Huvudscenario	0,4	1,9
		Alternativscenario 1	-1,0	2,7
		Alternativscenario 2	-3,0	4,0
2020-03-24	Handelsbanken (intervju med SvD)	Mittensscenario	-7,0	
2020-03-25	Swedbank	Huvudscenario	-4,3	3,7
		Mer negativt scenario	-8,0	3,0
2020-03-27	Danske Bank	Huvudscenario	-2,6	2,4
	FiDep mar-20		-4,0	3,5

Osäkerheten om den framtida utvecklingen är dock extremt stor, vilket skillnaderna mellan olika bedömare visar. Normalt sett brukar skillnader i prognoserna endast skilja sig marginellt. Det är dock sannolikt att återhämtningen tar flera år.

Vid en första anblick kan siffrorna i tabellerna visa på en ganska snabb återhämtning under 2021. Men det krävs en högre uppgång efterföljande år för att komma tillbaka till samma BNP-nivå som gällde vid utgången av 2019. Som exempel; Finansdepartementets prognos om en nedgång på 4,0 % skulle behöva mötas av en uppgång med ca 4,2 % under 2021 för att komma tillbaka till 2019 års nivå i BNP och till detta ska det även läggas till att man tidigare räknade med fortsatt uppgång (om än låg) i BNP för 2020 och 2021.

3.2 Arbetslösheten stiger kraftigt

Sedan 1 mars fram tills nu har drygt 49 500 personer blivit varslade om uppsägning. Varseltakten är fortsatt hög och Arbetsförmedlingen ser nu att antalet nyinskrivna arbetslösa också börjar stiga markant

Flest antal personer berörda av varsel arbetar inom hotell- och restaurangverksamhet, bemanning och handel, transport samt information och kommunikation. Antalet personer berörda av varsel har ökat i samtliga län jämfört med förra veckan. Flest personer, 54 procent, berörda av varsel om uppsägning har en arbetsgivare med huvudsäte i Stockholm.

Tabell 3. Antal personer berörda av varsel om uppsägning, länsvis

	1 mars - 5 april 2020
Stockholms län	26 862
Uppsala län	663
Södermanlands län	415
Östergötlands län	1 607
Jönköpings län	1 917
Kronobergs län	366
Kalmar län	439
Gotlands län	108
Blekinge län	197
Skåne län	3 002
Hallands län	1 106
Västra Götalands län	8 436
Värmlands län	750
Örebro län	406
Västmanlands län	496
Dalarnas län	325
Gävleborgs län	652
Västernorrlands län	250
Jämtlands län	436
Västerbottens län	339
Norrbottens län	594
Ingen uppgift	167
Riket	49 533

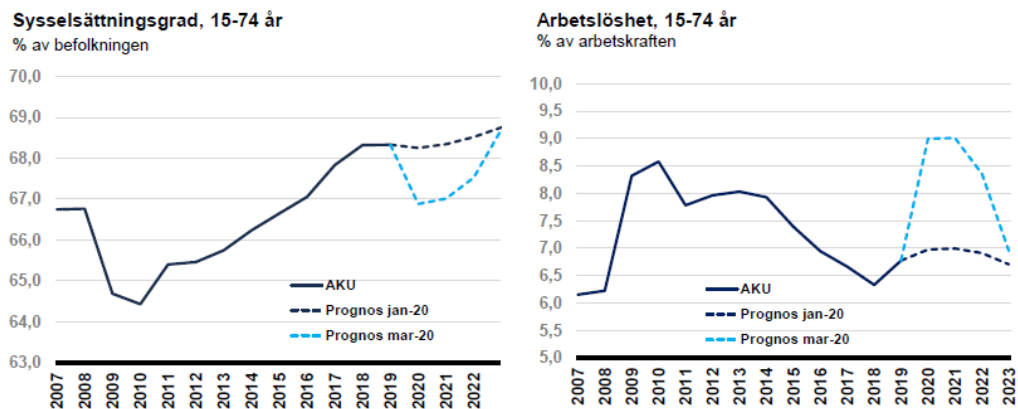
Tabell 4. Antal personer berörda av varsel om uppsägning, branschvis

Näringsgren	1 mars - 5 april 2020
Jordbruk, skogsbruk och fiske	16
Utvinning av mineral	0
Tillverkning	3 084
Försörjning av el, gas, värme och kyla	0
Vattenförsörjning; avfallsrening, avfallshantering och sanering	562
Byggverksamhet	1 848
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	5 414
Transport och magasinering	4 311
Hotell- och restaurangverksamhet	14 299
Informations- och kommunikationsverksamhet	2 298
Finans- och försäkringsverksamhet	15
Fastighetsverksamhet	118
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	3 108
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	9 420
Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	0
Utbildning	499
Vård och omsorg; sociala tjänster	745
Kultur, nöje och fritid	2 819
Annan serviceverksamhet	977
Uppgift saknas	0
Summa	49 533

De som varslats har ännu inte blivit av med jobben. Men till följd av krisen drabbas redan nu tim- och visstidsanställda. Antalet nyinskrivna arbetslösa ökar i snabbare takt än tidigare. Under perioden 30 mars till 5 april skrev 25 350 personer in sig på Arbetsförmedlingen. Det är 16 761 fler än samma vecka föregående år. Antalet nyinskrivna under vecka 14 är något högre än någon enskild vecka under finanskrisen 2008 enligt Arbetsförmedlingens statistik

Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten kommer att fortsätta öka till följd av krisen vilket också är en bild som andra bedömare för fram. Både Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet förväntar sig en ökning av arbetslösheten från ca 7 % till 9 % under innevarande år och att den nivån kvarstår under 2021. Först därefter bedöms arbetslösheten vända nedåt igen.

Diagram 1. Finansdepartementets prognoser över sysselsättningsgrad och arbetslöshet.

4 Scenarios ärendeinflöden och gäldenärer

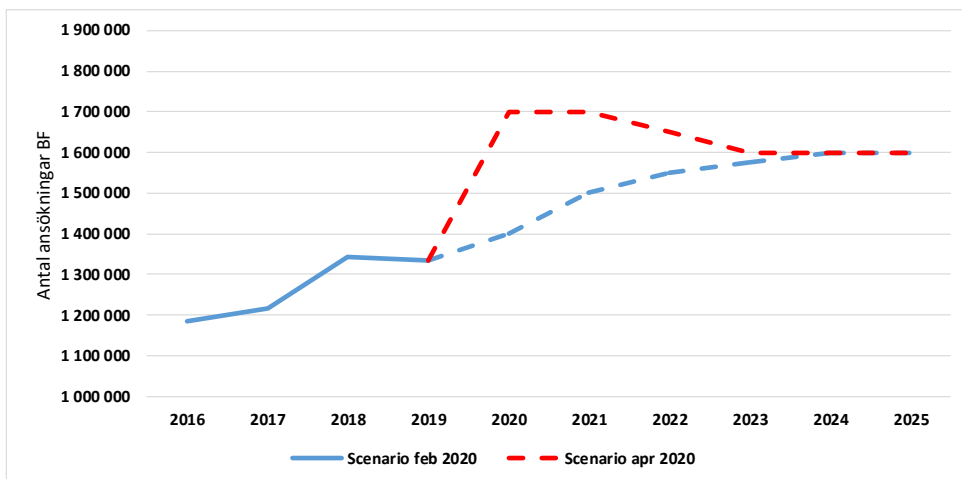
4.1 Antalet personer med betalningsproblem kommer öka kraftigt

I scenariot som skrevs fram i februari bedömde vi att antalet ansökningar om betalningsföreläggande kommer öka under de närmaste åren både som en följd av inbromsningen i ekonomin och hushållens skuldsättning avseende främst konsumtionslån. Ökningen bedömdes då att ta fart redan i år för att sedan plana ut runt år 2023.

Utfallet hittills i år (första kvartalet) visar på att utvecklingen går åt det håll som beskrevs. Antalet ansökningar har ökat med ca 15 % jämfört med motsvarande period föregående år. Ökningen kan inte kopplas till effekter av Covid-19 utan kan dels förklaras av en generell ökning överlag, men kan också ha sin förklaring i att ingivare valt att avvakta ansökningar under slutet av förra året på grund av införandet av SARA.

Bedömningen är nu att antalet ansökningar succesivt kommer att öka under året då allt fler personer och företag kommer få betalningsproblem. Den exakta omfattningen är i dagsläget väldigt osäker men med hänsyn taget till den ökning vi sett hittills i år och en förväntad ökning kopplat till försvagningen i ekonomin så förväntas antalet ansökningar om betalningsföreläggande stiga till ca 1,7 miljoner för 2020, ligga kvar på ungefär samma nivå 2021 för att sedan sjunka tillbaka något.

Diagram 2. Antal ansökningar om betalningsföreläggande, scenario februari och april

Ökningen kommer påverka myndighetens möjlighet att hålla rimliga väntetider för våra kunder med tillgängliga resurser, framför allt eftersom att ett ökat inflöde påverkar en personalintensiv del som delgivningen negativt. Med nuvarande arbetssätt skulle en ökning med 400 000 ansökningar motsvara ett utökat resursbehov i den summariska processen om ca 80 årsarbetskrafter, varav ca 45 i delgivningen under de kommande två åren.

4.2 Antalet skuldsatta hos Kronofogden kommer stiga både snabbare och mer utdraget

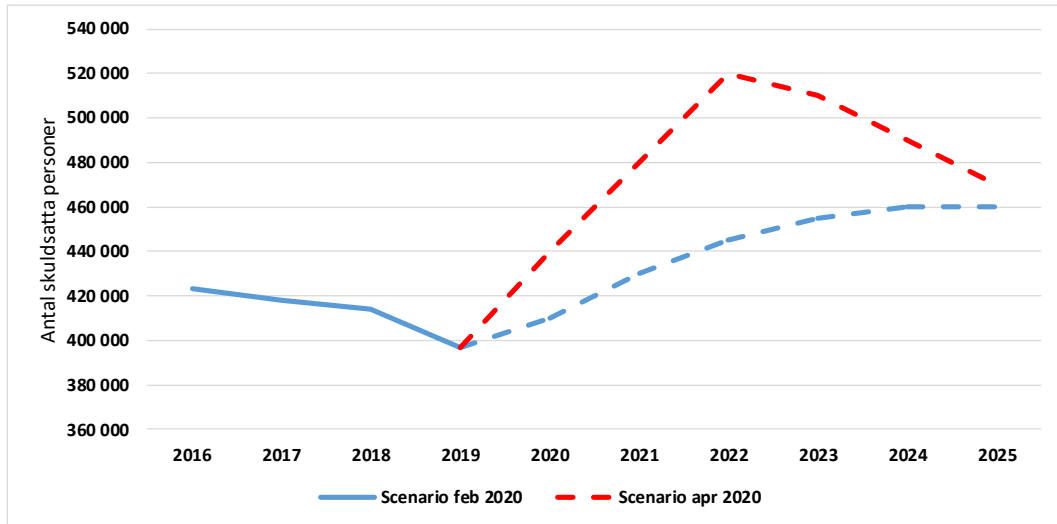
I februari bedömde vi att den försvagade ekonomiska utvecklingen kommer leda till att fler personer har skulder hos Kronofogden. Ökningen bedömdes då ske tämligen kontrollerat under 2020 och fram till 2023 då det förväntades plana ut.

Vi står nu inför en situation där ökningen kommer bli mer dramatisk. Än så länge har vi dock inte sett någon ökning alls i år och en del åtgärder som vidtagits, t.ex. att Skatteverket inte restför skulder i april påverkar också antalet positivt den närmaste tiden. Dock får dock bedömas vara en form av konstgjord andning och skjuter bara fram tidpunkten något för när vi kommer se ett stigande antal.

Många gör idag jämförelser med finanskrisen 2008 och de effekter som följde av den. För antalet personer med skulder hos Kronofogden hade den nedgången dock en ganska begränsad och kortvarig effekt. I dagsläget är det mer intressant och jämföra med effekter som uppstod efter krisen i början på 90-talet eftersom de ekonomiska effekterna nu förväntas bli mer utdragna av vad som var fallet efter 2008.. Då ökade antalet personer med skulder hos Kronofogden med ca 100 000 under åren 1992-1994. Risken är idag store att vi framgent kommer se en utveckling som liknar den, trots att statsfinanserna idag är bättre och ränteläget lägre.

I dagsläget bedömer vi att ökningen kommer ske succesivt fram till år 2022 och antalet kan då vara så högt som 520 000 personer att jämföra med dagens ca 400 000. Baserat på det antal gäldenärer en inspektör/handläggare hanterar i dagsläget (ca 600 per åa) skulle det med nuvarande arbetssätt och produktivitet motsvara ett behov om ytterligare 200 årsarbetskrafter fram till år 2022 för att sedan minska något.

Diagram 3. Antal personer med skulder hos Kronofogden, scenario februari och april

4.3 Konkurserna och företagsrekonstruktioner tar tåten

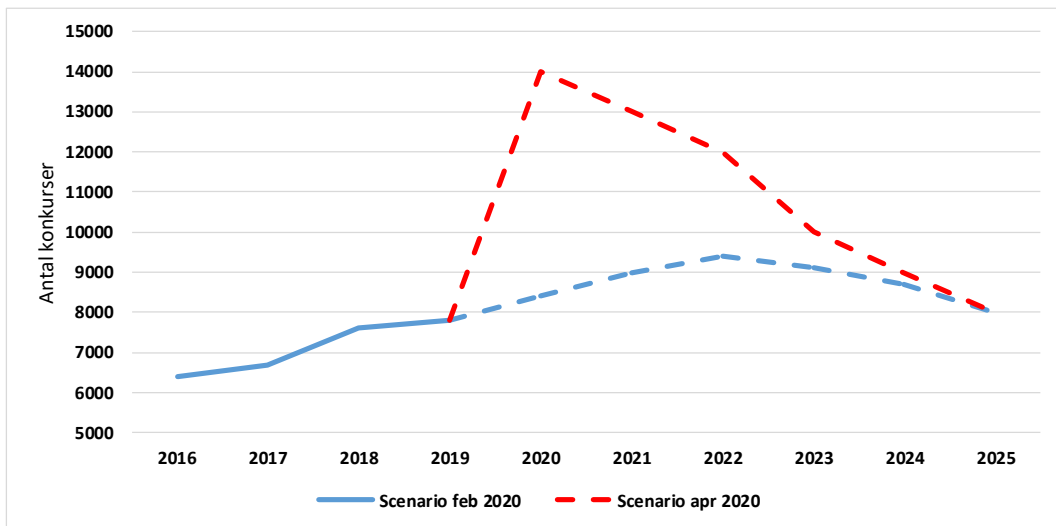
Vi kan redan nu se omedelbara effekter i statistiken över konkurser men även företagsrekonstruktioner. UC:s statistik visar på en mycket stor ökning av konkursansökningar under mars. Under årets första tre månader har konkurserna totalt ökat med 9 % jämfört med samma period 2019. Störst är ökning i hotell- och restaurangbranschen där 123 % fler konkurser noteras jämfört med mars 2019. Motsvarande ökning i transportsektorn är 105 %. Framöver förväntas bland annat underleverantörer inom industrin och åkerier drabbas hårdare. Stora delar av industrin har produktionsstopp på grund av störningar i logistiken samt brist på komponenter.

Antalet företagsrekonstruktioner är generellt sett betydligt färre till antalet. För hela 2019 var det 206 nya företagsrekonstruktioner. Första kvartalet 2020 uppgick antalet till 122 och fram till 5 april är det 140 nya företagsrekonstruktioner vara 74 stycken inkommit från vecka 13.

Vi är fortfarande bara i början av konsekvenserna sett i det ekonomiska perspektivet och det är nu sannolikt att vi under de närmaste månaderna kommer se en allt snabbare utslagning av företag i de mest drabbade branscherna. Under 90-talskrisen steg antalet företagskonkurser från ca 8 000 1990 till nästan 19 000

under 1992. Därefter sjönk antalet konkurser under de närmast efterföljande åren för att runt 1997-1998 vara tillbaka på nivåer som gällde innan krisen. Nedanstående scenario bygger på ett motsvarande händelseförlopp med en kraftig uppgång under 2020 för att därefter under efterföljande år sakta sjunka tillbaka. Med nuvarande produktivitet och arbetssätt förväntas behovet av antalet årsarbetskrafter öka med ca 20 personer under 2020 fram till 2021 för att sedan sakta sjunka tillbaka.

Diagram 4. Antalet konkurser, scenario och alternativa utfall

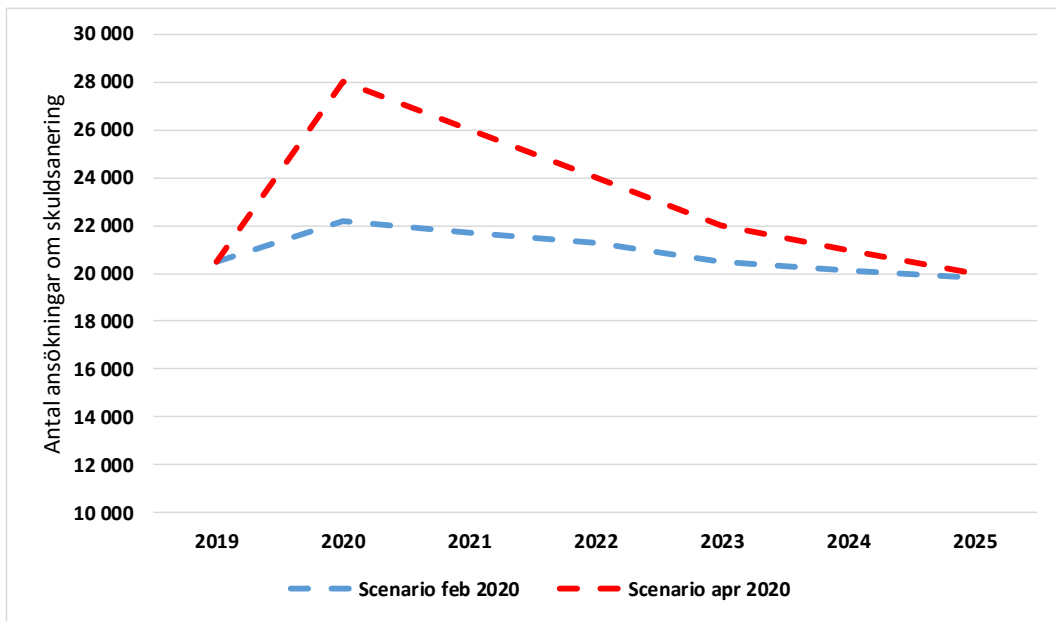
4.4 Skuldsanering påverkas allt snabbare av konjunkturförsvagningar

Att försvagningar i ekonomin, som leder till ökat antal skuldsatta hos Kronofogden, inte omgående ger ett ökat inflöde till skuldsaneringen är en teori som hållit under många år. Nu verkar den dock ställas på ända då vi ser allt fler som söker skuldsanering i takt med att ekonomin försämras. Vi ser återigen en ökning av skuldsaneringsansökningar. Kanske är de sökande inte alltid de som är berättigade till en sanering, då andelen unga (under 30 år) utgör en allt större del av de som söker.

Numera är tiden från skuldsättning till ansökan om skuldsanering betydligt kortare än för några år sedan. Förmodligen är en del av ökningen vi ser redan nu kopplat till personer som ser skuldsanering som en utväg för de ekonomiska problem man hamnat i med anledning av att man försämras eller förlorar sin inkomst på grund av corona-krisen. Sannolikt leder det till betydligt fler ansökningar under de

närmaste åren om vi jämför med tidigare scenario, men också till att andelen beviljade skuldsanering fortsatt kommer vara lågt. Med nuvarande produktivitet och arbetssätt bedöms behovet av antalet årsarbetskrafter öka med ca 50 personer under 2020 fram till 2021 för att sedan sjunka under de kommande åren.

Diagram 5. Antalet ansökningar om skuldsanering, scenario februari och april

4.5 Hög belastning på stora delar av Kronofogden i ett tidigt skede

Sammantaget kan vi se att flera delar av myndigheten drabbas av hög belastning, på grund av ett ökat inflöde av ärenden, i ett tidigare skede av en ekonomisk kris än vad vi har varit med om tidigare.

Med ett större antal ansökningar om betalningsförelägganden, fler ansökningar om konkurs, företagsrekonstruktioner och skuldsaneringar är det också troligt att verksamheten inom verkställigheten också kommer att påverkas i ett tidigare skede än vad vi har sett i tidigare kriser.